

Požadavky pro kolokvium

- přednášky
- četba literatury:
 - H. Küng, *Co je církev*, Cesta 2000
 - T. Machula, *Církev – dům Boží. Do domu Hospodinova půjdeme*, Trinitas, 2001
- recenze knihy 5-6 stran
 - Úvod
 - Představení knihy a stručné představení autora
 - Hlavní teze
 - Zhodnocení a kritika
 - Závěr

Respektujte základní pravidla pro psaní diplomové práce!!!
- ústní kolokvium

Fundamentální teologie II - Ekleziologie

Co je církev?

Co je jejím posláním?

Zakládající historická událost

- život Ježíše z Nazaretu
- učitel zástupů
- povolání apoštolů a jejich zvláštní vyučování
- předmětem učení je B. království – podobenství, zázraky
- svědectví věrnosti Otci a lásky k člověku – smrt na kříži
- po Zmrtvýchvstání poslání učedníků
- dar Ducha Svatého ⇒ pro porozumění, sílu hlásat a uchování učení – božsko-lidský charakter církve, podobnost s Kristovým lidstvím a božstvím
- získání dalších učedníků – „křesťané“
- předávání (tradice) ⇒ Písmo,
- růst porozumění – formulace pravd (obsah víry)
- odvaha k důvěře v Boha (akt víry)

Definice církve

- kahal (SZ)
- synagogé (SZ)
- ekklesia (ecclesia) (NZ)
- ekklesia kýriaké

Církev je společnost všech věřících křesťanů, kteří vyznávají tutéž křesťanskou víru, účastní se stejných svátostí a jsou sjednoceni pod vedením zákonných pastýřů, zvláště římského biskupa.

Robert kard. Bellarmin

Církev je strukturované, hierarchicky uspořádané a Kristem svolané společenství Božího lidu Nové smlouvy.

2. Vatikánský koncil

Definice

Rozlišení

Církev univerzální – Ježíšovo společenství po celém světě, které je realizováno tzv. místními církvemi.

Církev místní – diecéze – Ježíšovo společenství na konkrétním místě shromážděné kolem biskupa

Církevní denominace (církev) – důsledek rozdělení křesťanů – křesťanská společenství a církve.

Definice

Ekleziologie: je teologické pojednání o církvi. Jako samostatná teologická disciplína vznikla až v novověku, a to díky tendencím problematizovat církvev (hereze, schizmata, reformace). Především reakce na reformaci je důvodem vzniku traktátů o církvi.

Stručné dějiny ekleziologie

Starověk

- apoštolové šíří Kristovo učení
- potřeba udržovat čistotu víry
- varování před falešnými učiteli a směry
- *Irenej z Lyonu* (140/160 – 202) – varování před gnosticizmem: pravá církev je společenství všech církví a vychází ze všeobecně známých spisů a věrnosti apoštolské tradici
- první formulace vyznání víry – v Písmu: *Ježíš je Pán, Ježíš je Spasitel*

Stručné dějiny ekleziologie

Starověk

komplexní vyznání víry - *symbola* – pro potřeby křtu – obsahují základní pravdy víry

Apoštolské vyznání víry: vzniklo na konci 1. století, současná podoba je doložena u Caesaria z Arles (+ 542)

Nicejsko-cařihradské vyznání víry: je dílem koncilu v Nicei r. 325 a Konstantinopoli r. 381.

Stručné dějiny ekleziologie

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny, trpěl pod Pontiem Pilátem, ukřižován umřel i pohřben jest; sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího, odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha svatého,

svatou církev obecnou, společenství svatých, odpuštění hříchů, vzkříšení těla a život věčný.

Stručné dějiny ekleziologie

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného.

Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky: Bůh z Boha, Světlo ze Světla, Pravý Bůh z Pravého Boha, zrozený, ne stvořený, jedné podstaty s Otcem, skrze něhož všechno je stvořeno.

On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil z nebe, skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem.

Byl za nás ukřižován, za dnů Poncia Piláta, byl umučen a pohřben.

A třetího dne vstal z mrtvých podle Písma. Vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce. A znovu přijde, ve slávě, soudit živé i mrtvé a jeho království bude bez konce.

Věřím v Ducha svatého, Pána a Dárce života, který z Otce (i Syna) vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván a oslavován a mluvil ústy proroků.

***Věřím v jednu svatou, všeobecnou a apoštolskou Církev.** Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů, očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.*

Stručné dějiny ekleziologie

„Známky církve“:

- **jedna:** ideál daný „velekněžskou modlitbou“ – Jan 17
- **svatá:** odkazuje na přítomnost Krista v církvi; svatý = patřící Bohu
- **všeobecná:** po celém světě, ve všech dobách, otevřená pro všechny
- **apoštolská:** zbudovaná na základě apoštolů a jejich učení (apoštolská posloupnost)

Stručné dějiny ekleziologie

- ***církev jako subjekt víry***: společenství věřících je subjektem víry a pravým způsobem předávání víry – víra vzniká uprostřed církve, je předávána církví včetně Písma
- ***církev jako objekt víry***: církev je součástí Božího plánu s lidským společenstvím, víra v církev ale není na stejné úrovni jako víra v Boha, církev je nástrojem, prostředkem víry v Boha, nikoliv cílem. Rozlišení *Credo in Deum Patrem, in Jesum Christum, in Spiritum Sanctum...* ale *Credo ecclesiam*

Stručné dějiny ekleziologie

Další autoři starověku:

Cyprián z Kartága: *Extra ecclesiam salus non est.* Církev jako *sacramentum unitatis et caritatis*

Augustin: církev jako *communio caritatis a corpus Domini*. Viditelná církev je *ecclesia mixta*. Spis *De civitate Dei* – společnost je daná napětím mezi Boží obcí a světského uspořádání

Vincenc z Lerina: *Commonitorium* – „Zvláště je třeba se snažit zachovat to, co bylo všude, vždy a ode všech věřeno.“

Lev Veliký – obhajoba primátu jako dědictví apoštola Petra

Stručné dějiny ekleziologie

Středověk

- formování *corpus christianum*
- Jan Damašský: *De fide orthodoxa*
- Petr Lombardský – *Sententiae* – církev je *Kristovým tělem v mnoha údech*
- 14. stol: J. Wycliffe + J. Hus - *De ecclesia* – rozdělení na duchovní a viditelnou církev
- Jan Stojkovič z Dubrovníka – *Tractatus de Ecclesia*
- Jan de Torquemada – *Summa de Ecclesia*

Stručné dějiny ekleziologie

Novověk

- protestantismus – reformace – Luther: církev jako společenství věřících a Kristovo tělo, které je budováno a vedeno Kristovým tělem a duchem. Církev je *duchovní skutečnost*, společenství svatých a ospravedlněných.
- církev je tam, kde je hlásáno Boží slovo, kde se křtí a slaví Večeře Páně – to jsou pravé známky církve
- konkrétní podoba církve je dílo lidí, církev nestojí na vnějších institucích, církevní hierarchii
- k jednotě církve stačí souhlas v učení evangelia a vysluhování svátostí

Stručné dějiny ekleziologie

Novověk

- Kalvín se zabývá otázkou prosazení se Boží vlády ve světě: církve jsou vyznavači Krista rozptýlení ve světě, kteří se dají rozlišit díky službě Slova a Svátostí. se sdružují ve viditelnou instituci, ke které ale mohou být přiřazeni pokrytečtí lidé bez víry. Věřící tvoří neviditelnou církev.
- „proti“ reformace: Tridentský koncil
- Robert Bellarmín: *Církev je společnost všech věřících křesťanů, kteří vyznávají tutéž křesťanskou víru, účastní se stejných svátostí a jsou sjednoceni pod vedením zákonných pastýřů, zvláště římského biskupa.*

Stručné dějiny ekleziologie

Moderní období

- pod vlivem deizmu a redukcí náboženství na morálku se mění chápání církve od společenství víry k „výchovnému ústavu“, který je využíván státem (josefinismus) – poslání církve směřuje k vnitrosvětskému blahu.
- naproti tomu církve musí bojovat za respektování vlastní identity jako hierarchické společenství ke spáse člověka
- struktura církve je prezentována „pozitivistickým způsobem“ - tj. založení církve bylo Ježíšovým přáním, hierarchie je od Boha a laici jsou příjemci dober spásy

Stručné dějiny ekleziologie

Moderní období

1. vat. koncil (1869-70)

pojetí církve jako *znamení pozdvižené nad národy*

- dokumenty *Dei Filius, Pastor aeternus*.

- předčasně ukončen, nestihl pojednat celou nauku o církvi, zůstalo jen u pojednání o papeži: formulace dogmatu o primátu a neomylnosti římského biskupa (papeže)

Stručné dějiny ekleziologie

Současná církev

- opuštění triumfalistického vidění církve
- obnovené chápání a důraz *společenství* podle 2. vatikánského koncilu
- důraz na kolegialitu biskupů
- církev jako Kristovo tělo cítí i ponížení a pronásledování
- otevřenost pro vnější podněty
- dialog se světem
- snaha po ekumenismu